

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Ενότητα #3: Τα Συντάγματα

Διδάσκων: Χουρδάκης Αντώνης

ΤΜΗΜΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται στην άδεια χρήσης **Creative Commons** και ειδικότερα **Αναφορά – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγο Έργο 3.0 Ελλάδα** (*Attribution – Non Commercial – Non-derivatives 3.0 Greece*)

[ή επιλογή ενός άλλου από τους έξι συνδυασμούς]

[και αντικατάσταση λογότυπου άδειας όπου αυτό έχει μπει (σελ. 1, σελ. 2 και τελευταία)]

- Εξαιρείται από την ως άνω άδεια υλικό που περιλαμβάνεται στις διαφάνειες του μαθήματος, και υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης. Η άδεια χρήσης στην οποία υπόκειται το υλικό αυτό αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Τα Συντάγματα του 1899 & 1907 και οι μεγάλες διασκέψεις της Χάγης

- Την εποχή που έδρασε ο Βενιζέλος στην Κρήτη στη διεθνή πολιτική σκηνή διαμορφώθηκαν οι αρχές του διεθνούς δικαίου (εθιμικά και συμβατικά) στις μεγάλες διασκέψεις της Χάγης του 1899 και 1907 (όπως η αρχή της αυτοδιάθεσης των εθνότητων)
- Ζώντας σε ένα πολύ-πολιτισμικό περιβάλλον (Έλληνες, Οθωμανοί, Εβραίοι, Αρμένιοι, διεθνή στρατεύματα) φαίνεται να ασπάζεται την υποκειμενική αντίληψη περί έθνους, η οποία προσέγγιζε την έννοια της εθνότητας με στοιχεία ψυχολογικά ή βουλευσιαρχικά: «ελληνική καθαρώς είναι η αντίληψις ότι την εθνότητα ορίζει συχνά ουχί η καταγωγή ούτε αυτή η γλώσσα αλλ' η εθνική συνείδησις λαού τινός» (στα 1908 στην εφημερίδα 'Ο Κήρυξ')

Τα Συντάγματα του 1899 & 1907 και οι μεγάλες διασκέψεις της Χάγης

- Ο Βενιζέλος συμμετέχει σε καίρια θέση στις Συντακτικές Επιτροπές που κατήρτισαν τα αντίστοιχα σχέδια λόγω της κατάρτισης και της εμπειρίας του σε νομοθετικού τύπου εργασίες
- Παρά την πολιτική ανομοιογένεια των αρμοστειακών κυβερνήσεων, αναλαμβάνει πρωταγωνιστικό ρόλο στις συζητήσεις του Κοινοβουλίου για την επικύρωσή τους ακόμα και τότε που ανήκε στην μειοψηφία του Κοινοβουλίου

Το ελληνικό Σύνταγμα του 1864

- Πρώτα απ' όλα να επισημάνουμε ότι ο Βενιζέλος είχε τη δυνατότητα να αξιοποιήσει την προηγούμενη νομοθεσία της περιόδου της **ημιαυτονομίας**.
- Ο Βενιζέλος φοιτώντας στη νομική σε μια περίοδο που η Ελλάδα ζούσε ως συνταγματοπολιτευομένη χώρα, ιδιαίτερα μετά την καθιέρωση της αρχής της δεδηλωμένης το 1875 που αποτέλεσε και το πλαίσιο ενός προχωρημένου κοινοβουλευτισμού, κατανόησε τη σημασία που έχει για μια χώρα ένα σωστό δικαιοσύνη σύστημα και οι στέρεες βάσεις για μια υγιή παιδεία

Το ελληνικό Σύνταγμα του 1864

- Τα Κρητικά Συντάγματα είναι βελτιωμένες εκδοχές του ελληνικού Συντάγματος του 1864, το οποίο, ως γνωστό, κινούνταν στην παράδοση του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού
- **Άρθρον 16:** «Η ανωτέρα εκπαίδευσις ενεργείται δαπάνη του κράτους·εις δε την δημοτικήν συντρέχει και το κράτος κατά το μέτρον της ανάγκης των δήμων. Έκαστος έχει το δικαίωμα να συσταίνη εκπαιδευτικά καταστήματα, συμμορφούμενος με τους νόμους του κράτους» (πρβλ. Σύντ. του 1844 άρθρ. 11 απaráλλακτο).

[Συγκριτική Νομοθεσία: Σύντ. Βελγίου 17.-Κάτω Χωρών 194.-Λουξεμβούργου 23.- Πρωσίας 20.-Αυστρίας 17.-Ελβετίας 27.-Βέρνης 81.-Γενεύης 11.-Ισπανίας 12.- Πορτογαλίας 14530.-Δανίας 85. -Ρουμανίας 23.-Πενσυλβανίας III. 17.-Μεξικού 3.- Βραζιλίας 179.XXXII.]

Η δυναμική ψήφος (vote plural)

- Στην δεκαεξαμελή επί του πολιτεύματος επιτροπεία οι Βενιζέλος και Φούμης πρότειναν την εισαγωγή της πολλαπλής ή δυναμικής ψήφου: «Πας ενήλικος μη υποκείμενος εις τινα των νομίμων εξαιρέσεων έχει μίαν ψήφον. Ανά μίαν επί πλέον ψήφον παρέχει εις τον εκλογέα εκάστη των επομένων ιδιοτήτων, ήτοι α) η του συζύγου ή πατρός νομίμων τέκνων, β) εγκύκλιος παίδευσις μαρτυρουμένη υπό απολυτηρίου Γυμνασίου, ή ισοβαθμίου εκπαιδευτηρίου, γ) η πληρωμή ετησίως ωρισμένου ποσού αμέσων φόρων». Διάταξη που συναντάμε στην Ευρώπη και Αμερική (στο Βέλγιο, από δύο ψήφους είχαν οι ηλικίας 35 ετών οικογενειάρχες που πλήρωναν φόρο και από τρεις οι διπλωματούχοι ανωτέρας εκπαίδευσως).

Η δυναμική ψήφος (vote plural)

- Η πρόταση περιέχει και τα εξής: «Μετά παρεύλεσιν πενταετίας από της δημοσιεύσεως του παρόντος Συντάγματος ουδείς νέος εκλογεύς εγγράφεται εις τους εκλογικούς καταλόγους αν μη είναι εγγράμματος».

Το άρθρο 21...κορωνίδα της φιλεκπαιδευτικής του πολιτικής

- Με το άρθρο 21 ο Βενιζέλος θα εισηγηθεί την υποχρεωτική και δωρεάν δημοτική εκπαίδευση: «Η εκπαίδευσις είνε ελευθέρα, αρκεί ν' ασκήται υπό προσώπων κεκτημένων την υπό του νόμου οριζομένην ικανότητα και χρηστότητα, υπό την επίβλεψιν δε της αρμοδίας αρχής, όσον αφορά τα χρηστά ήθη, την δημοσίαν τάξιν και το σέβας προς τους νόμους της Πολιτείας. Η δημοτική εκπαίδευσις είνε υποχρεωτική και παρέχεται δωρεάν». Ωστόσο, στον περί παιδείας νόμο του 1889 η εκπαίδευση ήταν υποχρεωτική μόνο «δια τα άρρενα από του 7ουμέχρι του 11ουέτους της ηλικίας αυτών».

Κοινωνική πολιτική... μετ' εμποδίων

- Επομένως εκεί όπου καινοτόμησε ήταν ότι η υποχρεωτική δημοτική εκπαίδευση αφορούσε πλέον και στα δύο φύλα, δίνοντας έτσι συνταγματική διέξοδο σε ένα οξύ κοινωνικό πρόβλημα, τη μόρφωση των κοριτσιών, μιας ομάδας «ξεχασμένων» του εκπαιδευτικού συστήματος.

Ωστόσο στην «Αναγέννηση» Ρεθύμνου του 1899 διαβάζουμε

«Τάξις Παρθεναγωγείου. Ο περί παιδείας νόμος ορίζει ότι ιδρύονται επτατάξια δημοτικά Σχολεία και Παρθεναγωγεία εκεί όπου συμπληρώνεται ο αριθμός 15 μαθητών. Και όμως καίπερ είκοσι μαθητριών εξετασθεισών προς απαρτισμόν Πέμπτης τάξεως εν τω ημετέρω Παρθεναγωγείω ... το Υπουργείον της εκπαιδεύσεως αγρόν ηγόρασε»

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

